

Ny Bokin'i Daniela – Laharana Valo Ambin'ny Folo

Ny Ora

Jeff Pippenger

2023-12-13

Mazava tsara ny tsindrimandrin'Andriamanitra fa ny Daniela toko fahatelo dia maneho ny lalàna alahady any Etazonia. Ao amin'ny Isaia toko faha-telo amby roapolo, ilay janga avy any Tyro, izay mijangajanga amin'ny mpanjakan'ny tany, dia ilay janga ao amin'ny Apokalypsy izay mijangajanga amin'ny mpanjakan'ny tany. Ao amin'ny Apokalypsy toko fahafito ambin'ny folo, eo amin'ny handriny no voasoratra hoe: Babylona Lehibe.

Ary ravehivavy dia nitafy lamba volomparasy sy mena jaky, sady voaravaka volamena sy vato soa ary perla, nitana kapoaka volamena teny an-tànany, feno zava-betaveta sy ny fahalotoan'ny fijangajangany; ary teo amin'ny handriny dia nisy anarana voasoratra hoe: ZAVA-MIAFINA, BABYLONA LEHIBE, RENIN'NY MPIVARO-TENA SY NY ZAVA-BETAVETA ETO AN-TANY. Apokalypsy 17:4, 5.

Talohan'ny taona 1950, ny rakibolana anglisy dia nanondro marina ilay vehivavy aseho ao amin'ireo andininy roa ireo ho ny fiangonana Katolika Romana. Fantatr'izao tontolo izao rehetra izao, taorian'ny Andro Maizina sy ny fanenjehana nataon'ny Katolika izay tanteraka nanomboka tamin'ny 538 ka hatramin'ny 1798, fa ny fiangonana romana no ilay mpijangajanga izay mijangajanga amin'ireo mpanjakan'ny tany. Ny Fanambarana ny Fahaleovantena dia noforonina ho fandavana ny fanapahan'ny Katolisisma sy koa ny fanapahan'ireo mpanjaka ety an-tany izay nanorina fifandraisana tsy masina tamin'ily mpijangajanga. Isaia toko faha-telo amby roapolo dia manondro fa ho hadino ilay mpijangajanga. Tsy hahita na oviana na oviana ny famaritana an'ily mpijangajanga ao amin'ny Apokalypsy fito ambin'ny folo ho ny fiangonana Katolika ianao ao amin'ny milina fikarohana maoderina, fa tsy mba diso ny Tenin'Andriamanitra, ary milaza ny Tenin'Andriamanitra fa ho hadino izy.

Ary amin'izany andro izany dia hohadinoina fitopolo taona Tyro, araka ny andron'ny mpanjaka iray; rehefa tapitra ny fitopolo taona, dia hihira tahaka ny vehivavy janga Tyro. Raiso ny lokanga, mandehàna manodidina ny tanàna, ry janga izay efa hadino; ataovy mamy ny feonao, mihirà hira maro, mba hotsarovana ianao. Ary rehefa tapitra ny fitopolo taona, dia hamangy an'i Tyro Jehovah, ka hiverina amin'ny karamany izy ary hijangajanga amin'ny fanjakana rehetra amin'izao tontolo izao ambonin'ny tany. Ary ny varony sy ny karamany dia ho fahamasinana ho an'i Jehovah; tsy hotehirizina na hangonina izany; fa ny varony dia ho an'izay mitoetra eo anatrehan'i Jehovah, mba hihinanany ampy sy hananany fitafiana maharitra. Isaia 23:15–18.

Tsy mba diso fanantenana ny Tenin'Andriamanitra; ary hatramin'ny taona 1798 dia efa hadino ilay vehivavy janga, nefa amin'ny andro farany dia hotsarovana izy. Tsarovana izy rehefa notafihina ny

Sabatan'Andriamanitra, dia ny Sabata andro fahafito, ary io no didy iray amin'ny Didy Folo izay tokony hotadidina mandrakariva. Tsarovana izy rehefa mandray ny harpany, mandehandeha manodidina ny tanàna ary mitendry feo mamy sy hira maro. Mihira ny hirany izy amin'ny faran'ny fitopolo taona, izay andro anjakan'ny mpanjaka iray. Ny mpanjaka, araka ny Daniela toko faharoa, dia fanjakana.

Ary na aiza na aiza itoeran'ny zanak'olombelona, sy ny bibidia any an-tsaha ary ny voro-manidina eny amin'ny habakabaka, dia natolony ho eo an-tananao ireo, ka nataony mpanapaka azy rehetra ianao. Ianao no io loha volamena io. Daniela 2:38.

Ny “loha,” na ny “mpanjaka,” dia samy tandindon'ny fanjakana avokoa. Ny fanjakana asehon'ny hoe “andron'ny mpanjaka iray” dia i Etazonia. Nanomboka ny fitondrany ara-paminaniana amin'ny maha-biby avy amin'ny tany azy i Etazonia, rehefa namely ny vehivavy janga Babylon lehibe ilay ratra mahafaty tamin'ny taona 1798. Mitohy ho fanjakana fahenina ao amin'ny faminanian'ny Baiboly izy mandra-pahatongan'ny lalàna Alahady. Ny fanjakana ara-bakiteny ao amin'ny faminanian'ny Baiboly izay tena nanjaka nandritra ny fitopolo taona dia Babylona.

Indro, halefako sy horaisiko ny firenena rehetra any avaratra, hoy Jehovah, dia Nebokadnezzara, mpanjakan'i Babylona, mpanompoko, ka hoentiko hamely ity tany ity sy ny mponina ao aminy ary ireo firenena rehetra manodidina ireo; ary haringako tokoa izy, ka hataoko ho zavatra mahatalanjona sy ho zavatra isehosehoana ary ho fandravana mandrakizay. Ary hesoriko aminy koa ny feon'ny fifaliana sy ny feon'ny haravoana, ny feon'ny mpampakatra sy ny feon'ny ampakarina, ny fikotrokotroky ny vato fikosoham-bary ary ny fahazavan'ny jiro. Ary ity tany rehetra ity dia ho lao sy ho zava-mahatalanjona; ary ireo firenena ireo dia hanompo ny mpanjakan'i Babylona fito-polo taona. Ary rehefa tapitra ny fito-polo taona, dia hovaliako ny mpanjakan'i Babylona sy izany firenena izany noho ny helony, hoy Jehovah, dia ny tanin'ny Kaldeana, ka hataoko fandravana mandrakizay. Jeremia 25:9–12.

Ny Babylona ara-bakiteny dia nanapaka nandritra ny fitopolo taona, ka naneho mialoha ilay fanjakana amin'ny andro farany izay hanjaka mandritra ny fitopolo taona ara-tandindona. Nebokadnezzara, mpanjakan'i Babylona, dia nanafika an'i Joda intelo. Ny fanafihana voalohany dia namely an'i Joiakima, ary tamin'izany no nanombohan'ny fitopolo taona amin'ny faminanian'i Jeremia. Nifarana izany tamin'ny fahafatesan'i Belsazara, raha nanasazy “ny mpanjakan'i Babylona” Andriamanitra, tahaka ny nanasaziany an'i Joiakima mpanjaka tany am-piandohan'ny fitopolo taona. Ny fanjakana ara-paminaniana izay aseho ho “andro iray an'ny mpanjaka iray” (fanjakana iray) dia “fitopolo taona” dia Babylona, ary ny fanjakan'ny faminanian'ny Baiboly izay manjaka mandritra ny fitopolo taona ara-tandindona amin'ny fotoana anadinoana ilay vehivavy janga avy any Tyro, dia ilay bibidia avy amin'ny tany ao amin'ny Apokalypsy toko fahatelo ambin'ny folo. Ny fifindrana avy amin'ny fanjakana fahadimy ho amin'ny fanjakana fahenina ao amin'ny faminanian'ny Baiboly tamin'ny taona 1798 dia isan'ny fahamarinana asehon'i Jaona ao amin'ny Apokalypsy toko fahatelo ambin'ny folo.

Ary nitsangana teo ambonin'ny fasiky ny ranomasina aho ka nahita bibidia niakatra avy tao amin'ny ranomasina, nanana loha fito sy tandroka folo, ary teo ambonin'ny tandrony dia satroboninahitra folo, ary teo ambonin'ny lohany ny anaran'ny fitenenan-dratsy.... Ary nahita

bibidia hafa koa aho niakatra avy tamin'ny tany; ary nanana tandroka roa tahaka ny zanak'ondry izy, nefa niteny tahaka ny dragona. Apokalypsy 13:1, 11.

Ny morontsiraka izay nijoroan'i Jaona ao amin'ny Apokalypsy toko faha-telo ambin'ny folo dia maneho ny taona 1798.

“Tamin'ny fotoana izay nahaesorana ny heriny tamin'ny Fanjakana Papaly ka voatery nitsahatra tamin'ny fanenjehana izy, dia hitan'i Jaona fa nisy hery vaovao niakatra mba hamerina ny feon'ilay dragona sy hanohy ilay asa feno habibiana sy fitenenan-dratsy an'Andriamanitra ihany. Io hery io, izay farany hiady amin'ny fiangonana sy ny lalàn'Andriamanitra, dia aseho ho bibidia manana tandroka tahaka ny zanak'ondry. Ny bibidia nialoha azy dia niakatra avy tamin'ny ranomasina; fa ity kosa dia niakatra avy tamin'ny tany, maneho ny fisandratana am-pilaminana an'ilay firenena izay nasiany tandindona—Etazonia.”
Signs of the Times, 8 Febroary 1910.

Ny bibidia avy any an-dranomasina dia nosarahan'ny fasiky ny ranomasina tamin'ilay bibidia avy amin'ny tany. Ny fanjakana fahadimin'ny faminaniana ao amin'ny Baiboly tamin'ny 1798 (ny moron-dranomasina) dia naneho ny tantara lasa, ary ny fanjakana fahenina kosa dia tantara mbola ho avy. Tsy hitan'ny Millerites izany fahamarinana izany. Nomena fahazavan-tsaina i William Miller momba ny herin'ilay dragona, dia ny fanompoan-tsampy, sy ny fifandraisany amin'ilay fanjakana manaraka izay aseho ho ilay bibidian'ny Katolisisma. Ny Apokalypsy toko faha-telo ambin'ny folo dia manokatra ny tantaran'ilay mpaminany sandoka, izany hoe ilay fahefana fahatelo amin'ireo fahefana telo izay mitarika izao tontolo izao ho any Armagedona. Manomboka eo amoron-dranomasin'ny taona 1798 ny tantara.

Manomboka amin'ny tantarany amin'ny tandindon'ny zanak'ondry i Etazonia, nefa mamarana ny tantarany amin'ny fitenenana tahaka ny dragona. Ny tantaran'ireo fito-polo taona ara-tandindona amin'ny fanapahan'ilay bibidia avy amin'ny tany dia aseho ao anatin'ny andininy iray, ao amin'ny toko fahatelo ambin'ny folo ao amin'ny Apokalypsy, satria io andininy io no manondro miaraka ao anatin'ny fehezanteny iray ihany na ny fiandohana na ny fiafaran'ilay bibidia avy amin'ny tany.

Ary hitako ny biby hafa niakatra avy tamin'ny tany; ary nanana tandroka roa tahaka ny zanak'ondry izy, nefa niteny tahaka ny dragona. Apokalypsy 13:11.

Rehefa miteny tahaka ny dragona i Etazonia, dia mampandany ny lalàn'ny Alahady izy. Alohan'ny hanatanterahany ny fanerena ny fiankohofana amin'ny Alahady, dia hiara-hivondrona ireo fiangonana mpivadi-pinoana ao amin'ny Protestantisma ka handray ny fifehezana ara-politika ny fitondram-panjakana mpivadi-pinoana, raha mamorona ny sarin'ny bibidia izy ireo. Rehefa ambaran'ny fanahy manome tsindrimandry (ary manao izany imbetsaka) fa ny fanokanana nataon'i Nebokadnezara ny sariolona volamena dia maneho ny lalàn'ny Alahady, dia manamarika ny fiafaran'ireo fitopolo taona ara-panoharana an'ilay bibidia avy amin'ny tany izany. Ny Daniela toko voalohany ka hatramin'ny fahatelo dia maneho ny hafatry ny anjely telo ao amin'ny Apokalypsy toko faha-efatra ambin'ny folo. Ny anjely fahatelo dia tonga fahamarinana velona amin'ny lalàn'ny Alahady.

Amin'ny lafiny faminaniana, ny toko voalohany ka hatramin'ny fahatelo ao amin'ny bokin'i Daniela dia maneho ireo fito-polo taona ara-tandindona an'ily bibidia avy amin'ny tany ao amin'ny Apokalypsy fahatelo ambin'ny folo. Ny fizahan-toetra momba ny sakafo aseho ao amin'ny toko voalohany, sy ny tandindon'i Joiakima, dia manondro fa ny toko voalohany, amin'ny lafiny faminaniana, dia manomboka amin'ny fanomezam-pahefana ny anjely voalohany, na tamin'ny 11 Aogositra 1840, na tamin'ny 11 Septambra 2001, ao amin'ny tantaran'ny anjely fahatelo.

Babylona no firenena izay nanjaka nandritra ny fito-polo taona, ary ireo taona ireo dia maneho ny tantaran'i Etazonia. Tsy nifarana raha tsy ela taorian'ny fanokanan'i Nebokadnezara ny sarivongana volamena ny fito-polo taonan'i Babylona, kanefa ara-paminaniana, ny fito-polo taona tandindona ampiasain'i Isaia ao amin'ny toko faha-roa-polo amby telo dia mifarana ao amin'ny toko faha-telon'i Daniela. Rehefa mitendry ny mozika ho amin'ny lanonana fanokanana ny orkesitr'i Nebokadnezara, dia ampiharina ny mariky ny bibidia, ary amin'izany fotoana izany dia manomboka mihira ny hirany amin'ny mpanjakan'ny tany ilay vehivavy janga avy any Tyro sy avy any Babylona, raha miondrika sy mandihy kosa ny Isiraely mpivadi-pinoana.

Mpanjaka Nebokadnezara dia nanao sarivongam-bolamena, enimpolo hakiho ny hahavony ary enina hakiho ny sakany; naoriny teo amin'ny lemak'i Dôra izany, tao amin'ny faritanin'i Babylona. Ary Nebokadnezara mpanjaka dia naniraka hampiangona ny andriana, ny mpanapaka, ny governora, ny mpitsara, ny mpitahiry rakitra, ny mpanolotsaina, ny mpifehy, ary ny lehiben'ny faritany rehetra, mba ho avy amin'ny fanokanana ny sarivongana izay naorin'i Nebokadnezara mpanjaka. Dia niangona ny andriana, ny mpanapaka, ny governora, ny mpitsara, ny mpitahiry rakitra, ny mpanolotsaina, ny mpifehy, ary ny lehiben'ny faritany rehetra ho amin'ny fanokanana ny sarivongana izay naorin'i Nebokadnezara mpanjaka; ary nitsangana teo anoloan'ny sarivongana izay naorin'i Nebokadnezara izy ireo. Dia niantso tamin'ny feo mahery ny mpitory hoe: Izao no andidiana anareo, ry olona sy firenena ary samy hafa fiteny: Raha vao mandre ny fanenon'ny trompetra sy sodina sy lokanga sy harpa sy valiha sy zava-maneno isan-karazany ianareo, dia miankohofa ka mivavaha amin'ily sarivongam-bolamena izay naorin'i Nebokadnezara mpanjaka. Ary na zovy na zovy no tsy miankohoka sy tsy mivavaka dia hatsipy amin'izany ora izany ho ao afovoan'ny lafaoro mirehitra afo izy. Koa tamin'izany fotoana izany, raha nandre ny fanenon'ny trompetra sy sodina sy lokanga sy harpa sy valiha ary zava-maneno isan-karazany ny olona rehetra, dia niankohoka sy nivavaka tamin'ily sarivongam-bolamena izay naorin'i Nebokadnezara mpanjaka ny olona rehetra, ny firenena rehetra ary ny samy hafa fiteny rehetra. Daniela 3:1–7.

Amin'izany “fotoana” izany, na amin'io “ora” io ihany, izay ny lalàn'ny Alahady any Etazonia, izay rehetra mandà tsy hiankohoka amin'ily sarivongana volamena dia “hatsipy ao afovoan'ny lafaoro mirehitra afo.” Ny boky tokana ao amin'ny Testamenta Taloha izay ahitana ny teny nadika hoe “ora” dia ny bokin'i Daniela. Ny teny hoe “ora” ao amin'ny toko fahatelo dia maneho ny fahatongavan'ny mariky ny bibidia. Ny teny hoe “ora” koa dia maneho ny hafatry ny anjely voalohany ao amin'ny toko fahefatra, satria ao izy no tandindon'ny fampitandremana natao tamin'i Nebokadnezara momba ny “ora” ho avy amin'ny fitsaran'Andriamanitra.

Dia Daniela, izay nantsoina hoe Beltesazara, dia talanjona vetivety ka nampitebiteby azy ny heviny. Ary niteny ny mpanjaka ka nanao hoe: Ry Beltesazara, aoka tsy hampitebiteby anao ny nofy na ny heviny. Dia namaly Beltesazara ka nanao hoe: Tompoko ô, enga anie ka ho amin'izay mankahala anao izany nofy izany, ary ho amin'ny fahavalonao ny heviny. Daniela 4:19.

Natolotr'i Daniela tamin'i Nebokadnezzara ny fampitandremana momba ilay “ora” hanatanterahan'Andriamanitra ny fitsarany izay ho avy, nefa nolavin'i Nebokadnezzara tatỳ aoriana izany. Koa ny “ora” ao amin'ny toko fahefatra, rehefa ampiasaina indray ao amin'io toko io, dia maneho ilay “ora” nahatongavan'ny fitsarana. Ao amin'ny tantaran'ny Millerita, ny “ora” voalohany ao amin'ny toko fahefatra dia hisolo tena ny fahatongavan'ilay anjely voalohany tamin'ny 1798. Tanteraka izany hafatra izany rehefa nanomboka ny fitsarana famotopotorana tamin'ny 22 Oktobra 1844. Ny “ora” ao amin'ny toko fahefatra dia voalohany tandindon'ny hafatra momba ny fitsarana ho avy, ary avy eo dia ampiasaina ho tandindon'ny fahatongavan'ny fitsarana izany. Ny fampiasana voalohany ny teny hoe “ora” dia maneho ny 1798 sy ny fahatongavan'ilay anjely voalohany, ary ny fampiasana faharoa kosa dia maneho ny 22 Oktobra 1844 sy ny fahatongavan'ilay anjely fahatelo.

Tamin'izany ora izany indrindra no nahatanteraka izany teny izany tamin'i Nebokadnezzara; dia noroahina hiala tamin'ny olona izy, ary nihinana ahitra tahaka ny omby, ary lena tamin'ny andon'ny lanitra ny tenany, mandra-pitomboan'ny volony tahaka ny volon'elatra ny voromahery, ary ny hohony tahaka ny hohon'ny vorona. Daniela 4:33.

Ny “ora” ao amin'ny toko fahefatra, araka izany, dia tandindon'ny taona 1798 sy 1844, izay teboka fiafaran'ireo ozona roa amin'ny “impito,” namely ny fanjakan'i Isiraely avaratra (nanomboka tamin'ny 723 tal. J.K.) sy atsimo (nanomboka tamin'ny 677 tal. J.K.). Ireo ozona roa ireo, izay maneho roa arivo sy diman-jato sy roapolo taona nisian'ny fanaparitahana sy ny fanandevozana, dia maneho ny fanatanterahana ny fahatezeran'Andriamanitra voalohany sy farany tamin'ny vahoakany nivadi-pinoana. Samy nanomboka tamin'ny fitsaran'Andriamanitra izy ireo, ary ny fiafaran'izy tsirairay avy dia maneho ny hafatra fampitandreman'Andriamanitra momba ny fitsarana famotopotorana manakaiky, na ny fahatongavan'ny fitsarana famotopotorana. Ireo fitsarana roa samy asehon'ny fiafaran'ireo fitsarana roa amin'ny “impito” ireo dia samy asehon'ny teny hoe “ora,” ao amin'ny Daniela toko fahefatra.

Ao amin'ny tantaran'ny Millerita, ny “ora” dia maneho ny fiandohan'ilay hetsika tamin'ny fotoanan'ny farany tamin'ny 1798, rehefa tonga ny anjely voalohany; ary ny “ora” faharoa ao amin'ny toko fahefatra dia maneho ny fiafaran'ilay hetsika, rehefa tonga ny anjely fahatelo tamin'ny 22 Oktobra 1844. Averina indray ao amin'ny hetsiky ny anjely fahatelo ny hetsika Millerita an'ny anjely voalohany; koa ireo fampiasana roa ny teny hoe “ora” ao amin'ny toko fahefatra dia manamarika koa ny fotoanan'ny farany tamin'ny 1989, ary koa ny lalàn'ny Alahady izay ho avy tsy ho ela. Ny hetsika Millerita an'ny anjely voalohany no nanambara ny fisokafan'ny fitsarana famotopotorana, ary ny hetsiky ny anjely fahatelo kosa no manambara ny fisokafan'ny fitsarana fanatanterahan'Andriamanitra, izay mivoatra tsikelikely, miainga amin'ny lalàn'ny Alahady, ary mitohy sady mihamafy hatramin'ny Fiavian'i Kristy Fanindroany.

Hizotra hanohy ny fandalinantsika ny Daniela toko fahatelo isika, ary hofaranantsika ao amin'ny lahatsoratra manaraka ny fandinihantsika ny teny hoe “ora”.

Indro, Izaho maniraka anareo toy ny ondry eo afovoan'ny amboadia; koa aoka ho hendry tahaka ny menarana ianareo, ary tsy manan-tsiny tahaka ny voromailala. Fa mitandrema amin'ny olona; fa izy hanolotra anareo ho eo anatrehan'ny fitsarana, ary hikapoka anareo ao amin'ny synagogany; ary ho entina eo anatrehan'ny governora sy ny mpanjaka ianareo noho ny amiko, ho vavolombelona aminy sy amin'ny jentilisa. Fa raha atolony ianareo, aza manahy ny amin'izay fomba na izay holazainareo; fa homena anareo amin'izany ora izany izay holazainareo. Fa tsy ianareo no miteny, fa ny Fanahin'ny Rainareo no miteny ao anatinareo. Ary ny rahalahy hanolotra ny rahalahiny ho amin'ny fahafatesana, ary ny ray ny zanany; ary ny zanaka hitsangana hanohitra ny ray aman-dreniny ka hampamono azy. Ary ho halan'ny olona rehetra ianareo noho ny anarako; fa izay maharitra hatramin'ny farany no hovonjena. Fa raha enjehiny amin'ity tanàna ity ianareo, dia mandosira ho any amin'ny hafa; fa lazaiko aminareo marina tokoa: tsy ho vitanareo ny hitety ny tanànan'ny Isiraely mandra-pahatongan'ny Zanak'olona. Ny mpianatra tsy ambonin'ny mpampianatra azy, ary ny mpanompo tsy ambonin'ny tompony. Ampy ho an'ny mpianatra ny ho tahaka ny mpampianatra azy, ary ny mpanompo ho tahaka ny tompony. Raha ny tompon-trano aza nataony hoe Beelzeboba, mainka fa izay ao an-tranony! Koa aza matahotra azy; fa tsy misy takona izay tsy haseho, ary tsy misy miafina izay tsy ho fantatra. Izay lazaiko aminareo ao amin'ny maizina dia ambarao eo amin'ny mazava; ary izay renareo an-tsofina dia torio eny an-tampon-trano. Ary aza matahotra izay mahafaty ny tena, nefa tsy mahafaty ny fanahy; fa matahora kosa Izay mahay mahavery ny fanahy sy ny tena any amin'ny helo. Matio 10:16–28.